

Анотація курсу

Побудова незалежної держави неможлива без усвідомлення того, що духовний потенціал народу має бути головною рушійною силою цього процесу. Відродження української держави – це насамперед створення умов для вільного вияву духовних можливостей народу в цілому і кожного його представника зокрема.

Саме сьогодні громадянам України необхідно пізнати і зрозуміти велич нашої народно-традиційної культури, її одвічний гуманізм, добробут, всепрощення. Доброзичливість, щирю гостинність, щоб врівноважити свої вчинки, спрямувати їх на утвердження української державності, забезпечення душевного затишку усім, хто живе на етнічній землі України.

Українознавство – це один із шляхів повернення нашому народові його істинних культурних цінностей в повному обсязі. Українознавство є системою наукових інтегрованих знань про Україну і світове українство як геополітичну реальність.

Курс українознавства є спробою допомогти здобувачам освіти усвідомити свою приналежність до однієї з найбільших націй у світу, відчутти свою національну ідентичність, сформувані почуття національного достоїнства і патріотизму.

Предмет навчального курсу – феномен українства, закономірності та уроки його етно-, націо-, державотворення, матеріального і духовного життя, формування і розвитку національного характеру, етнічної ментальності та самосвідомості, території і стосунків із зовнішнім світом.

Мета і завдання курсу: на основі наукової бази та новітніх досліджень виявити досвід та уроки історичного розвитку української нації, сприяти аналізу тенденцій, закономірностей, причин та наслідків її розвитку, проблем сьогодення, готувати молоде покоління до вибору шляху та прогнозування перспектив майбутнього, до творення і само творення особистості, схильної і спроможної своїм інтелектом та духовним потенціалом утверджувати Україну як цивілізовану європейську державу.

Результати навчання

Основними завданнями вивчення дисципліни «Українознавство» є:

- засвоєння загальних тенденцій, закономірностей, характерних рис соціально-економічного розвитку України;
- удосконалення та розвиток історичного мислення;
- вироблення вмінь порівнювати та аналізувати історичні події;
- оволодіння сучасними методами дослідження та якісного аналізу;
- засвоєння основних термінів історичної науки. основні етапи становлення і розвитку української державності та українського етносу;
- основні методи, які застосовує історична наука в своїх дослідженнях;

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Українознавство» здобувачі освіти повинні:

знати:

- історичний розвиток української нації;
- формування історичного етносу і національної культури;
- документи Верховної Ради України та уряду щодо розвитку та відродження української держави;
- усвідомлювати свою приналежність до однієї з найбільших націй світу;
- розуміти проблеми сьогодення та перспективи майбутнього України як

- цивілізованої європейської держави;
- знати традиції, звичаї і обряди українського народу;
 - пізнати і зрозуміти велич нашої народно-традиційної культури, її одвічний гуманізм, добробут, гостинність, щоб врівноважити свої вчинки, спрямувати їх на утвердження української державності, забезпечення душевного затишку усім, хто живе на етнічній землі України;
 - розуміти особливості української душі, народне мистецтво, фольклор, глибоко розкрити зміст народних промислів і ремесел, домашніх занять;
 - загальну концепцію філософських та релігійних вчень в Україні.

вміти:

- аналізувати історичні події та явища і робити з них самостійні висновки;
- порівнювати минулі історичні події із сьогоденням;
- володіти новітніми історичними теоріями та концепціями, системою наукового підходу до аналізу історії України;
- працювати з першоджерелами та самостійно осмислювати документи;
- створювати умови для вільного вияву духовних можливостей кожної молодої людини.

Структура курсу «Українознавство»

Форма навчання	Нормативні дані						
	курс	семестр	лекції (год.)	семінарські заняття (год.)	самостійна робота (год.)	усього (год.)	залік
Денна	III	III	40	8	42	90	+

**Програма навчальної дисципліни
«УКРАЇНОЗНАВСТВО»**

Вступ.

1. Предмет, структура і завдання курсу «Українознавство».
2. Історія та основні етапи розвитку українознавства.
3. Історія нашого краю.
4. Легенди про походження населених пунктів Любешівщини.

Походження українського народу.

1. Основні категорії та поняття етногенезу.
2. Київська Русь – найбільша й наймогутніша держава середньовічної Європи.
3. Формування українського етносу та культури.
2. Гуманітарна та природнича теорія розвитку націй.

Етнонаціональна структура українського народу.

1. Історико-етнографічне районування України.
2. Етнографічні групи українського народу.

3. Національний склад населення сучасної України.

Демографічний розвиток українського етносу.

1. Історична ретроспектива демографічного розвитку українського етносу.
2. Етнічна територія України.
3. Етнографічне районування України.
4. Етнодемографічні зміни в Україні ХХ ст.

Етнічний склад населення й сучасні етнічні процеси в Україні.

1. Антропологічні дослідження в Україні.
2. Сучасні антропологічні типи українців.

Український національний характер.

1. Етнічні складники та соціопсихологічні риси українського характеру.
2. Складові риси та етнічні стереотипи українського характеру.
3. Світоглядні уявлення та вірування.

Релігія в житті українського народу.

1. Передхристиянські вірування наших предків.
2. Християнізація духовного життя українського народу.
3. Архічні архетипи в релігійному житті українців

Українство як етноментальний феномен. Звичаї та обряди.

1. Основні риси української ментальності.
2. Духовна культура українського народу. Звичаї та обряди.
3. Календарно-побутова обрядовість: етапи формування.
4. Обрядовість зимового циклу.
5. Обрядовість весняного циклу.
6. Літні звичаї та обряди.
7. Осінні звичаї та обряди.
8. Народні знання.

Сім'я та сімейний побут.

1. Шлюб і шлюбні звичаї.
2. Історичні типи і форми української сім'ї.
3. Структура сім'ї.
4. Чисельний склад.
5. Взаємини в сім'ї та тип авторитету.
6. Функції сім'ї.
7. Сімейні обряди та звичаї.

Громада і громадський побут.

1. Громадське самоврядування.
2. Морально-етичні стосунки в громаді.
3. Заняття населення. Промисли і ремесла.
4. Традиційний транспорт.

Сільські поселення та селянський двір.

1. Типи і форми сільських поселень.
2. Народна архітектура. Житло.
3. Будівлі громадського центру.
4. Господарські виробничі споруди.
5. Сучасна архітектура.

Українське національне вбрання.

1. Загальні відомості про одяг.
2. Вбрання в Україні-Русі X – XIII ст.
3. Регіональні риси традиційного вбрання українців XIX – початку XX ст.

Народна їжа.

1. Щоденна їжа.
2. Святкові страви.

Усна народна творчість.

1. Основні ознаки фольклору.
2. Структура, жанровий склад українського фольклору.
3. Побутування і розвиток фольклору в наш час.
4. Народний іконопис.

Українська національна ідея та етнічна самосвідомість.

1. Передумови виникнення української національної ідеї.
2. Основні етапи і чинники формування української етнічної самосвідомості

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Для забезпечення високої якості знань необхідно виконувати наступні умови: не пропускати навчальні заняття й не спізнюватися на них; систематично брати активну участь у освітньому процесі; чітко й вчасно виконувати навчальні завдання; брати активну участь у науково-дослідній роботі студентів; виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань; вчасно виконувати і здавати завдання для самостійної роботи; відпрацьовувати пропущені заняття; дотримуватись академічної доброчесності. У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на електронну пошту.

Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу заступника директора з НР за наявності поважних причин (лікарняний).

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Відвідування занять

Для здобувачів освіти відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами, індивідуальне навчання.

Література

1. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. – К., 1990.
2. Етнографія України/ За ред. С.А.Макарчука. – Львів, 1994.
3. Кононенко П.П. Українознавство. Підручник. – К.. Либідь, 1996.
4. Крисаченко В.С. Українознавство. Хрестоматія-посібник.- У 2-х кн. - К.- 1996-1997.
5. Культура і побут населення України. - К., - 1993.
6. Пономарев, Лозко Г. Українське народознавство. – К., 1991.
7. Українознавство. Посібник. – К.,1994.
8. Етнонаціональний розвиток в Україні. Терміни, визначення, персоналії. – К.,1997.
9. Етнонаціональний розвиток в Україні. Терміни, визначення, персоналії. –К.-, 1993.
10. Етнос. Нація. Держава. Україна у контексті світового етнодержавницького досвіду. – К., 2000.
11. Дяченко В. Не тільки чорні брови, карі очі// Віче. – 1992
12. Етнопсихологія / Л.Орбан, В.Хрущ, В.Ларіонова та ін. - Івано-Франківськ, 1994.
13. Нельма О.В. Теорія етносу. Курс лекцій. – К., 1997.
14. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ ст. - К., 1997.
15. Павлюк С.П., Г.Й. Горинь, Р.Ф. Кирчіва. Українське народознавство.– Львів: Фенікс, 1994.
16. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис:У 2-х т. К., 1991.
17. Грушевський М.Історія України-Руси. К.,1991.
18. Дністрянський М.С. Кордони України. Львів, 1992.
19. Смолій В.Н., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація ? К., 1991.
20. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. К., 1992.
21. Цимбалістий Б. родина і душа українського народу// Українська душа. 3б. ст. К.,1992.
22. Курочкін О.В. Громадський побут і звичаєвість // Культура і побут населення України. Вид. 2-е, переробл. і доп. К.,1993.
23. Грицай М.С., Бойко В.Г., Дунаєвська Л.Ф. Українська народно-поетична творчість, К.. 1985.